

ΕΝΟΤΗΤΑ 9

ΜΕΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Για το δημοτικό

Τα μέσα σε χρήση: αν μπορούσα, θα...

9.1 Προετοιμάζουμε μια έκθεση

Παλιές και νέες συσκευές επικοινωνίας – τι ανακαλύπτουμε;

9.2 Η δύναμη της γνώσης και των δεξιοτήτων!

Οι μαθητές ετοιμάζουν τις παρουσιάσεις τους

9.3 Η ώρα της παρουσίασης!

Ομάδες ειδικών παρουσιάζουν τις τεχνικές τους δεξιότητες
στα μέσα επικοινωνίας

9.4 Σχεδιάζουμε ένα προϊόν επικοινωνίας

Πώς χρησιμοποιούμε τώρα τις δεξιότητες μας; Οι μαθητές συμφωνούν σε ένα
θέμα και σε ένα πλάνο δράσης

Ενότητα 9: Βασική έννοια - "Μέσα επικοινωνίας" (για το δημοτικό) Γενικές πληροφορίες για εκπαιδευτικούς: οι μαθητές δείχνουν ο ένας στον άλλο πώς χρησιμοποιούνται οι συσκευές επικοινωνίας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στην εισαγωγή αυτού του εγχειριδίου, η εκπαίδευση για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα διακρίνεται ανάμεσα σε τρεις δεξιότητες. Στην ενότητα αυτή αναλύεται το μέσο επικοινωνίας, που αποτελεί βασικό στοιχείο, το οποίο διευκολύνει τους ανθρώπους να συμμετέχουν τόσο ενεργά όσο και παθητικά στην κοινωνία των πολιτών. Προκειμένου να αναπτυχθεί αυτή η προσέγγιση διεξοδικά οι τρεις αυτές δεξιότητες παρατίθενται πάλι.

Δεξιότητες EDC/HRE:

Ικανότητα για πολιτική ανάλυση και άσκηση κριτικής	Ικανότητα για χρήση μεθόδων	Ικανότητα για λήψη πολιτικών αποφάσεων και δράση
Η ικανότητα ανάλυσης και συζήτησης πολιτικών γεγονότων, προβλημάτων και αμφιλεγόμενων ζητημάτων...	Η απόκτηση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την εξεύρεση και την αφομοίωση πληροφοριών, για τη χρήση των μέσων επικοινωνίας.... .	Η ικανότητα εκτίμησης των δυνατοτήτων (και των περιορισμών) του ατόμου για πολιτική συμμετοχή και κατάλληλη επιλογή ενός τρόπου δράσης ... .

Η δεύτερη δεξιότητα του πίνακα -«Ικανότητα για χρήση μεθόδων»- εμπεριέχει τη δεξιότητα χρήσης μέσων επικοινωνίας σαν βασικό στοιχείο. Στην επόμενη ενότητα, κύριο θέμα αποτελεί η ικανότητα εργασίας χρησιμοποιώντας ένα μέσο, γνωρίζοντας τις δυνατότητές του και τα όριά του. Στην εκπαίδευση για τα μέσα επικοινωνίας, μπορούν να διακριθούν τέσσερις διαστάσεις δεξιοτήτων:

Τεχνική ικανότητα:

- Η ικανότητα να διαχειρίζεται κανείς τα μέσα σωστά και να γνωρίζει σχετικές δυνατότητες δημιουργίας τους.

Πολιτιστική ικανότητα:

- Εξοικείωση με τους «κώδικες» του μέσου και όλες τις αισθητικές και κοινωνικές μορφές έκφρασης. Οι πεπειραμένοι χρήστες έχουν τη δυνατότητα να καταλαβαίνουν τους κώδικες των μέσων, να αντιλαμβάνονται τις δηλώσεις τους, να τις κατανοούν και να τις χρησιμοποιούν για άλλους σκοπούς.

Κοινωνική ικανότητα:

- Η ικανότητα να χρησιμοποιεί κανείς συνετά τις ποικίλες μορφές επικοινωνίας που υπάρχουν. Οι σχέσεις συνδέονται όλο και περισσότερο με τα μέσα, και τις διάφορες μορφές “κοινωνικού λογισμικού”.

Αναστοχαστική ικανότητα:

- Ο χρήστης μπορεί να αναλύσει κριτικά τη λειτουργία του μέσου, καθώς και τη συμπεριφορά του απέναντι στο μέσο οποιαδήποτε στιγμή.

Η εκπαίδευση σχετικά με τα μέσα περιλαμβάνει και τις τέσσερεις αυτές διαστάσεις. Η EDC/HRE αγγίζει μερικές πλευρές αυτών των ζητημάτων και δεν υποκαθιστά την εκπαίδευση στα μέσα. Όμως, οι τέσσερις αυτές διαστάσεις αντιπροσωπεύουν ουσιαστικές στρατηγικές της εκπαίδευσης στα μέσα επικοινωνίας. Η άμεση σχέση της τεχνικής ικανότητας που διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί και της συχνότητας χρήσης των μέσων στην τάξη είναι ένας ακόμη λόγος της χρησιμότητας αυτής της ενότητας. Πολλοί εκπαιδευτικοί παραδέχονται ότι δε γνωρίζουν ακριβώς πώς να χειριστούν διάφορα μέσα, ή δεν καταλαβαίνουν τη

χρησιμότητά τους μέσα στην τάξη. Είναι σαφές ότι όσο πιο σύγουροι νιώθουν οι εκπαιδευτικοί στο χειρισμό διαφόρων μέσων τόσο πιο συχνά τα χρησιμοποιούν στη διδασκαλία τους.

Στην ενότητα αυτή αναφέρονται οι δεξιότητες στα μέσα που αφορούν τόσο τους/τις εκπαιδευτικούς όσο και τους μαθητές. Εφόσον αυτές αποσαφηνιστούν, η ενότητα εστιάζει στη χρήση των μέσων και στην επιλογή ενός συγκεκριμένου θέματος για να ασχοληθούν.

Ο στόχος της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι να ενισχύσει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων σε τρεις τομείς. Η ενότητα αυτή στοχεύει σε σχέση με τις ικανότητες:

Ικανότητα για ...		
... πολιτική ανάλυση και άσκηση κριτικής	... χρήση μεθόδων	... λήψη πολιτικών αποφάσεων και δράση
**	*	***

Εργαλειοθήκη

Σ' αυτή την ενότητα μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα παρακάτω εργαλεία. Ο εκπαιδευτικός αποφασίζει αν μερικοί ή όλοι οι μαθητές χρειάζονται προετοιμασία για να δουλέψουν με τα εργαλεία.

- Έρευνα σε βιβλιοθήκες
- Έρευνα στο διαδίκτυο
- Διεξαγωγή συνεντεύξεων και ερευνών
- Ερμηνεία εικόνων
- Νοητικοί χάρτες
- Δημιουργία αφισών
- Διοργάνωση εκθέσεων
- Σχεδιασμό/διεξαγωγή παρουσιάσεων
- Προετοιμασία διαφανειών ή προβολής PowerPoint
- Συγγραφή άρθρων σε εφημερίδα
- Παραστάσεις
- Διεξαγωγή συζητήσεων

ΕΝΟΤΗΤΑ 9

Τα μέσα σε χρήση: αν θα μπορούσα θα ... !

Οι μαθητές δείχνουν ο ένας στον άλλο πώς χρησιμοποιούνται οι συσκευές μέσων επικοινωνίας

Τίτλος μαθ/τος	Μαθησιακοί στόχοι	Εργασίες μαθητών	Υλικά	Μέθοδοι
Μάθημα 1: Προετοιμάζουμε μια έκθεση	Οι μαθητές αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα κατανόησης των τεχνικών λεπτομερειών των επικοινωνιακών μέσων και αφιερώνουν χρόνο για αυτό. Προετοιμάζουν μια δική τους έκθεση για τις συσκευές του σχολείου.	Οι μαθητές χρησιμοποιούν μια συσκευή με την οποία δεν είναι εξοικειωμένοι, και περιγράφουν τον τρόπο λειτουργίας της. Συλλέγουν και περιγράφουν διάφορες συσκευές μέσων επικοινωνίας και προετοιμάζουν μια έκθεση στην τάξη τους.	Μια συσκευή των μέσων επικοινωνίας (όπως κάμερα κ.λπ.), φυλλάδια.	Συζητήσεις, ομαδική εργασία, εργασία για το σπίτι.
Μάθημα 2: Η δύναμη της γνώσης και των δεξιοτήτων	Οι μαθητές κατανοούν την ποικιλία ή τον περιορισμένο αριθμό των μέσων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν. Από τον/την εκπαιδευτικό δίνονται επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τη χρήση των μέσων.	Προετοιμασία μιας έκθεσης μέσων επικοινωνίας στην τάξη, και περαιτέρω κατανόηση του τρόπου λειτουργίας μιας συγκεκριμένης συσκευής.	Προσωπικές συσκευές, συσκευές του σχολείου, φυλλάδια δασκάλου για την ενότητα 9, μαθήματα 1 και 2, φυλλάδια μαθητή.	Εξαρτάται από το πλαίσιο εργασίας που έχει επιλέξει ο εκπαιδευτικός
Μάθημα 3: Η ώρα της παρουσίασης!	Οι μαθητές γίνονται ειδικοί στις τεχνικές ιδιότητες της συσκευής που επέλεξαν. Μαθαίνουν πώς να παρουσιάζουν έτοιμες πληροφορίες.	Οι μαθητές, ως ειδικοί στις συσκευές που επέλεξαν, κάνουν παρουσιάσεις σε ομάδες.	Συσκευές μέσων, ξεχωριστά μέσα για τη διεξαγωγή παρουσιάσεων	Ομαδικές παρουσιάσεις.
Μάθημα 4: Σχεδιάζουμε ένα μέσο επικοινωνίας	Εφαρμόζεται η τεχνική ικανότητα που απέκτησαν οι μαθητές στα μέσα. Οι μαθητές επιλέγουν ένα θέμα και τη συσκευή που χρειάζονται.	Με συμμετοχικές και δημοκρατικές διαδικασίες (μικρές ομάδες και συζήτηση σε ολομέλεια) η τάξη αποφασίζει το θέμα με το οποίο θα ασχοληθεί και τις συσκευές που θα χρησιμοποιήσει.	Χρήση «νοητικών χαρτών» από την «Εργαλειοθήκη». Φυλλάδια: λίστα να επιλέξουν τις συσκευές για το θέμα που θα ασχοληθούν.	Ομαδική εργασία, λήψη αποφάσεων σε συζήτηση σε ολομέλεια.

Μάθημα 1

Προετοιμάζουμε μια έκθεση

Παλιές και νέες συσκευές επικοινωνίας - τι ανακαλύπτουμε;

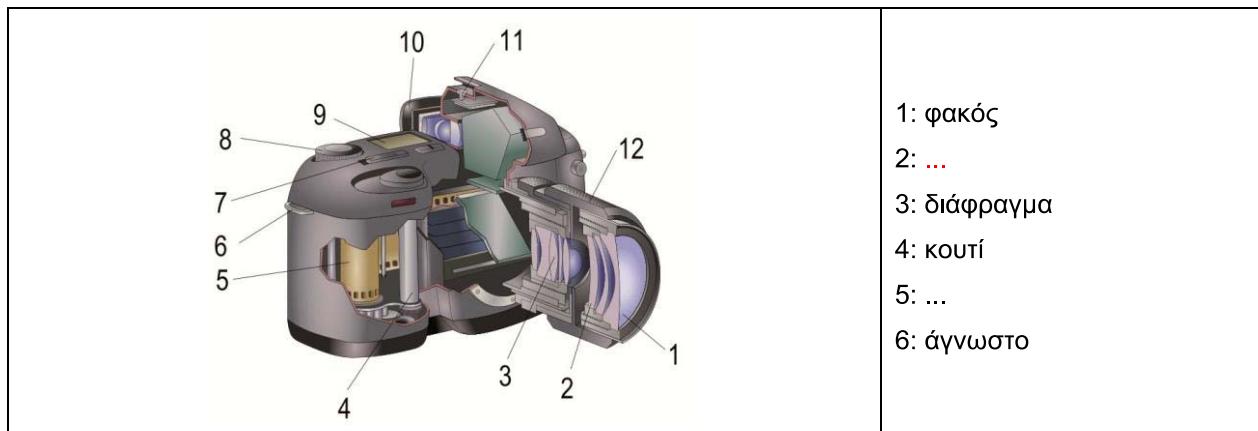
Μαθησιακοί στόχοι	Οι μαθητές αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα κατανόησης των τεχνικών λεπτομερειών των επικοινωνιακών μέσων και αφιερώνουν χρόνο για αυτό. Προετοιμάζουν μια δική τους έκθεση για τις συσκευές του σχολείου.
Εργασίες μαθητών	Οι μαθητές χρησιμοποιούν μια συσκευή με την οποία δεν είναι εξοικειωμένοι, και περιγράφουν τον τρόπο λειτουργίας της. Συλλέγουν και περιγράφουν διάφορες συσκευές μέσων επικοινωνίας και προετοιμάζουν μια έκθεση στην τάξη τους.
Υλικά	Μια συσκευή μέσου επικοινωνίας (όπως κάμερα κ.λπ.), φυλλάδια.
Μέθοδοι	Συζητήσεις, ομαδική εργασία, εργασία για το σπίτι.

Περιγραφή του μαθήματος

Για να πληροφορηθούν οι μαθητές για το θέμα, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να φέρει στο σχολείο μια συσκευή (όπως φωτογραφική μηχανή, διαφανοσκόπιο, υπολογιστή, βιντεοκάμερα, κινητό τηλέφωνο, παλιά φωτογραφική μηχανή με φιλμ, μαγνητόφωνο, προβολικό, κ.τ.λ.) Το εγχειρίδιο χρήσης της συσκευής είναι απαραίτητο, αλλά ο δάσκαλος δεν θα το παρουσιάσει από την αρχή στους μαθητές.

Στην αρχή του μαθήματος, η συσκευή τοποθετείται πάνω σε ένα τραπέζι στη μέση της αίθουσας. Ζητείται από τους μαθητές να εξηγήσουν πώς λειτουργεί η φωτογραφική μηχανή ή όποια άλλη συσκευή χρησιμοποιείται ακόμη και αν δεν είναι εξοικειωμένα τα παιδιά με αυτή, ζωγραφίζοντας ένα σκίτσο της φωτογραφικής μηχανής (για παράδειγμα) στο οποίο απεικονίζουν όλα τα ορατά σημεία και κουμπιά της. Κατόπιν τα ονομάζουν (όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα). Είναι σημαντικό οι μαθητές να ζωγραφίσουν και τα σημεία της συσκευής με τα οποία δεν είναι εξοικειωμένοι και να καταγράψουν σε τι νομίζουν ότι χρησιμεύουν τα σημεία αυτά.

Απεικόνιση του σκίτσου του μαθητή για τον/την εκπαιδευτικό:

Όσο πιο περίπλοκη είναι η συσκευή, τόσο πιο δύσκολη γίνεται η άσκηση. Είναι σημαντικό οι μαθητές να μην διστάσουν να την κάνουν. Δεν υπάρχει σωστό και λάθος. Πρέπει να κατανοήσουν ότι η συσκευή έχει πολλές χρήσεις και είναι σημαντικό να τις γνωρίζουν.

Εναλλακτική πρόταση:

Μπορεί να γίνει αντιγραφή του σχεδίου σε μια διαφάνεια για μια από κοινού παρουσίαση.

Κατόπιν, ο/η εκπαιδευτικός δίνει το εγχειρίδιο χρήσης της συσκευής σε μια ομάδα μαθητών (αν επιθυμεί, μπορεί να το κάνει από την προηγούμενη ημέρα χωρίς να ενημερώσει την υπόλοιπη τάξη). Ανάλογα με τη συσκευή, είναι πιθανό να μην περιγραφούν και να μη διδαχθούν όλες οι λειτουργίες της. Σε αυτό σημείο δεν έχει σημασία κάτι τέτοιο γιατί είναι μόνο το εισαγωγικό στάδιο.

Έπειτα, ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί τους στόχους και τη διαδικασία όλης της ενότητας:

- Διοργάνωση μιας έκθεσης με συσκευές από το σπίτι και συσκευές του σχολείου (μάθημα 2).
- Γνωριμία με μια από τις συσκευές, τις λειτουργίες της, τις δυνατότητες της και παρουσίαση όλων αυτών στους υπόλοιπους μαθητές (μάθημα 3- επιπλέον αριθμός μαθημάτων ανάλογα με τον αριθμό των συσκευών).
- Όταν οι μαθητές κατανοήσουν τις συσκευές, αποφασίζουν για ένα μέσο (φιλμ, ακουστικό απόσπασμα, έκθεση φωτογραφίας κτλ.) και αναπτύσσουν ένα χρονοδιάγραμμα. (μάθημα 4).

Στο τέλος του μαθήματος, ο/η εκπαιδευτικός θα συγκεντρώσει όλες τις ιδέες των μαθητών και θα δώσει σαφείς οδηγίες για την παρουσίαση όλων των συσκευών στην τάξη. Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να μοιράσει πρότυπο περιγραφής συσκευών στους μαθητές (φυλλάδιο).

Σημείωση: οι συσκευές που ανήκουν στο σχολείο θα πρέπει να αποτελέσουν και αυτές μέρος της έκθεσης. Οι μαθητές που δεν έχουν φέρει κάποια συσκευή ή αυτοί που έχουν διαθέσιμο χρόνο θα πρέπει να προετοιμάσουν τις περιγραφές των συσκευών του σχολείου και να τις φέρουν στην έκθεση.

Μάθημα 2

Η δύναμη της γνώσης και των δεξιοτήτων!

Οι μαθητές προετοιμάζουν τις παρουσιάσεις τους

Μαθησιακοί στόχοι	Οι μαθητές κατανοούν την ποικιλία ή τον περιορισμένο αριθμό των μέσων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν. Από τον/την εκπαιδευτικό δίνονται επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τη χρήση των μέσων.
Εργασίες μαθητών	Προετοιμασία μιας έκθεσης μέσων επικοινωνίας στην τάξη και περαιτέρω κατανόηση του τρόπου λειτουργίας μιας συγκεκριμένης συσκευής.
Υλικά	Προσωπικές συσκευές, συσκευές του σχολείου, φυλλάδια δασκάλου για την ενότητα 9, μαθήματα 1 και 2, φυλλάδια μαθητή.
Μέθοδοι	Εξαρτάται από το πλαίσιο εργασίας που έχει επιλέξει ο εκπαιδευτικός.

Περιγραφή του μαθήματος

Στο τέλος του μαθήματος 1, ο/η εκπαιδευτικός (ή μια ομάδα μαθητών) θα ετοιμάσει ένα τραπέζι στο οποίο θα τοποθετηθεί η έκθεση. Αν η αίθουσα είναι ασφαλής, μπορούν οι μαθητές να φέρουν τις συσκευές τους νωρίτερα και να στήνεται η έκθεση σιγά σιγά. Ο δάσκαλος πρέπει να συνοδεύει τους μαθητές όταν συλλέγουν τις συσκευές και να απαντά σε τυχόν απορίες τους. Οι γονείς θα πρέπει να ενημερωθούν για τον λόγο που τα παιδιά τους θα χρειαστούν τις συσκευές αυτές στο σχολείο.

2. Όταν η έκθεση θα έχει ολοκληρωθεί και οργανωθεί, ο/η εκπαιδευτικός θα υποδείξει «τους ειδικούς της έκθεσης» -μαθητές, οι οποίοι θα είναι υπεύθυνοι για την έκθεση και θα μπορούν να υποστηρίξουν τους συμμαθητές τους. Σε αυτό το στάδιο, είναι αυτονόητο ότι οι μαθητές θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί όταν χειρίζονται τις συσκευές.

3. Οι μαθητές (με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού, εάν χρειάζεται) θα ετοιμάσουν μια λίστα που θα αναφέρει ποιες ομάδες μαθητών εργάζονται με ποιες συσκευές. Σε αυτή τη λίστα θα συμπεριλαμβάνεται ο χρόνος παρουσίασης. Ανάλογα με το μέγεθος της τάξης και τον αριθμό των επιλεγμένων συσκευών, ίσως χρειαστεί παραπάνω από ένα μάθημα για τις παρουσιάσεις (βλ. φυλλάδιο μαθητή).

Η λίστα θα τοποθετηθεί σε τέτοιο σημείο που να είναι ορατό από όλους – αυτό θα συμβάλλει και στην αυτοκαθοδηγούμενη μάθηση. Μια τέτοια λίστα μπορεί να μοιάζει με αυτή που παρακάτω:

Συσκευή	Μέλη της ομάδας	Ημερομηνία, ώρα και διάρκεια παρουσίασης
Βιντεοκάμερα	Φώτης, Μίρκα, Μαρία, Μάριο	Τετάρτη, 14 Φεβρουαρίου, 09:00; 20 λεπτά
Ψηφιακή φωτογραφική μηχανή	Λένα, Λίζα, Στράτος, Γιάννης	Τετάρτη, 14 Φεβρουαρίου, 09:20; 20 λεπτά
...		

Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί επίσης να κάνει μια μικρή εισαγωγή (περίπου 10 λεπτών) την οποία θα παρουσιάσει μετά την έκθεση. Υπάρχουν δύο τρόποι για να γίνει αυτό (αλλά οι καλά ενημερωμένοι εκπαιδευτικοί μπορούν να προετοιμάσουν άλλη εισήγηση):

Τα μέσα επικοινωνίας στη δημοκρατία: Σκοπός είναι να παρουσιαστεί στους μαθητές η λειτουργία των μέσων επικοινωνίας στην κοινωνία μας. Για μαθητές δημοτικού, μπορεί να γίνει απλή αναφορά σε

Μεγαλώνουμε δημοκρατικά

βασικές πληροφορίες οι οποίες θα βοηθήσουν τα παιδιά να καταλάβουν, βήμα-βήμα (βλ. φυλλάδιο δασκάλου για την Ενότητα 9, μάθημα 1).

Ενασχόληση με την τηλεόραση. Εναλλακτικά, ο εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει μια ομιλία σχετικά με το θέμα «η ενασχόληση με την τηλεόραση», αν αυτό ταιριάζει καλύτερα στο δικό του εκπαιδευτικό πλαίσιο (βλ. φυλλάδιο δασκάλου 9.2).

Αυτές οι εισηγήσεις δεν είναι απαραίτητο να αξιολογηθούν. Σκοπός είναι να βελτιωθεί η γνώση των μαθητών βήμα-βήμα. Όπως και σε πολλές άλλες περιπτώσεις μετάδοσης γνώσεων είναι πιθανό οι μαθητές να μην καταλάβουν όλες τις λεπτομέρειες. Σε τέτοιες πολύπλοκες καταστάσεις κάτι τέτοιο γίνεται αποδεκτό, και ο/η εκπαιδευτικός αποφασίζει τι μπορεί να περιμένει από τους μαθητές του/της.

Μάθημα 3

Η ώρα της παρουσίασης!

Ομάδες ειδικών παρουσιάζουν τις τεχνικές τους δεξιότητες στα μέσα επικοινωνίας

Μαθησιακοί στόχοι	Οι μαθητές γίνονται ειδικοί στις τεχνικές ιδιότητες της συσκευής που επέλεξαν. Μαθαίνουν πώς να παρουσιάζουν έτοιμες πληροφορίες.
Εργασίες μαθητών	Οι μαθητές, ως ειδικοί στις συσκευές που επέλεξαν, κάνουν παρουσιάσεις σε ομάδες.
Υλικά	Συσκευές μέσων, ξεχωριστά μέσα για τη διεξαγωγή παρουσιάσεων.
Μέθοδοι	Ομαδικές παρουσιάσεις.

Περιγραφή του μαθήματος

Το μάθημα αυτό (ή η σειρά των μαθημάτων, εξαρτάται από τον αριθμό των παρουσιάσεων) πρέπει να προετοιμαστεί από τον μαθητή. Οι παρουσιάσεις είναι το βασικό θέμα. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι κυρίως να παρακολουθεί τις ομάδες στη φάση της προετοιμασίας. Αυτή η εργασία μπορεί να είναι περίπλοκη, ανάλογα με τις δεξιότητες των μαθητών στις παρουσιάσεις.

Οι μαθητές πρέπει να σκεφτούν προσεκτικά πώς θα μεταφέρουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες στις παρουσιάσεις τους. Η «εργαλειοθήκη» των μαθητών παρέχει διάφορα υποστηρικτικά μέσα που θα τους βοηθήσουν, όπως παροχή συμβουλών για:

- δημιουργία αφισών*
- προετοιμασία διαφανειών και
- σχεδιασμό και διεξαγωγή παρουσιάσεων.

Κάποιες ομάδες μπορεί να επιθυμούν να κάνουν πρόβα τις παρουσιάσεις τους. Οι εκπαιδευτικοί, δίνοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να κάνουν τις παρουσιάσεις σε αυτούς ή στους συμμαθητές τους πριν την ημέρα της παρουσίασης, και να λάβουν σχετική ανατροφοδότηση, βοηθούν τους μαθητές να νιώσουν πιο σίγουροι, γεγονός που θα επηρεάσει και μελλοντικές παρουσιάσεις τους. Αυτό είναι σημαντικό για την EDC/HRE, διότι μια βασική ικανότητα στο πλαίσιο των δημοκρατικών μεθόδων είναι να παρουσιάζει κάποιος τις πληροφορίες και τη γνώμη του ελεύθερα και με πειστικό τρόπο.

Μάθημα 4 Σχεδιάζουμε ένα προϊόν

Πώς χρησιμοποιούμε τώρα τις δεξιότητές μας; Οι μαθητές συμφωνούν σε ένα θέμα και σε ένα πλάνο δράσης

Μαθησιακοί στόχοι	Εφαρμόζεται η τεχνική ικανότητα που απέκτησαν οι μαθητές στα μέσα. Οι μαθητές επιλέγουν ένα θέμα και τη συσκευή που χρειάζονται.
Εργασίες μαθητών	Με συμμετοχικές και δημοκρατικές διαδικασίες (μικρές ομάδες και συζήτηση σε ολομέλεια) η τάξη αποφασίζει το θέμα με το οποίο θα ασχοληθεί και τις συσκευές που θα χρησιμοποιήσει.
Υλικά	Χρήση «νοητικών χαρτών» από την «Εργαλειοθήκη». Φυλλάδια: λίστα να επιλέξουν τις συσκευές για το θέμα που θα ασχοληθούν.
Μέθοδοι	Ομαδική εργασία, λήψη αποφάσεων σε συζήτηση σε ολομέλεια.

Περιγραφή του μαθήματος

Με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού, οι μαθητές επιλέγουν το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούν (χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που έχουν αντλήσει σχετικά με τον χειρισμό των συσκευών). Το θέμα μπορεί να συσχετιστεί με μια περιοχή της EDC/HRE – για παράδειγμα, οι μαθητές μπορεί να αποφασίσουν να καταγράψουν όλους τους παιδότοπους της κοινότητάς τους και να κάνουν μια λίστα με όλα τα αντικείμενα που λείπουν από αυτούς. Μπορούν να στείλουν αυτές τις πληροφορίες στις αρμόδιες αρχές ή να τις δημοσιεύσουν στον τοπικό τύπο. Μπορούν επίσης να καταγράψουν στοιχεία για έναν υπό κατσκευή χώρο σε μακροπρόθεσμο πλαίσιο (χρησιμοποιώντας ήχο και εικόνα) και να αναπτύξουν μια ενδιαφέρουσα αναφορά. Αφού καθοριστεί το θέμα, οι μαθητές θα πρέπει να αποφασίσουν τι είδους συσκευές μέσων επικοινωνίας θα χρησιμοποιήσουν για την καταγραφή των πληροφοριών.

Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει έναν κατάλογο θεμάτων που αρέσουν σε όλους και στα οποία τεκμηριώνεται η χρήση τέτοιων συσκευών. Αν επιθυμεί να αφήσει ανοιχτό το θέμα, θα πρέπει να συλλέξει, πρώτα, τις ιδέες όλων των μαθητών σε μια λίστα. Οι ιδέες αυτές μπορούν να προκύψουν από μικρές ομάδες και στη συνέχεια οι ομάδες αυτές να τις παρουσιάσουν σε μια συζήτηση σε ολομέλεια. Ύστερα, θα καταγραφούν οι ιδέες σε έναν πίνακα σεμιναρίου.

Το να βρεθεί ένα θέμα που να αρέσει σε όλους είναι περίπλοκο, αλλά είναι και ένας τρόπος εκμάθησης της έννοιας του συμβιβασμού (ο/η εκπαιδευτικός θα αξιολογήσει και αυτή τη διάσταση).

Στη συνέχεια, οι ομάδες των μαθητών αναπτύσσουν μερικές ιδέες χρησιμοποιώντας ένα διάγραμμα «νοητικών χαρτών» από την «Εργαλειοθήκη». Θα γίνει ανταλλαγή ιδεών. Αν γίνεται χρήση «νοητικών χαρτών» για πρώτη φορά, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να δείξει τα βασικά βήματα για τη δημιουργία τους, αλλά και να είναι προετοιμασμένος να παρουσιάσει κάποιο παράδειγμα, όπως το παρακάτω, στον πίνακα:

- Γράψτε το θέμα σας στο κέντρο μιας κόλλας χαρτιού και κυκλώστε το. Η κόλλα χαρτιού να είναι αρκετά μεγάλη.
- Σχεδιάστε έντονες γραμμές από τον κύκλο προς τα έξω. Σε κάθε γραμμή, γράψτε το όνομα ενός υποθέματος που να σχετίζεται με τη λέξη που κυκλώσατε στο κέντρο.
- Πάνω στις έντονες γραμμές, σχεδιάστε λεπτότερες γραμμές οι οποίες αντιπροσωπεύουν υποκατηγορίες ή ερωτήσεις σχετικές με τα υπο-θέματα που καταγράφηκαν στις έντονες γραμμές.
- Προσπαθήστε να βρείτε όσους περισσότερους και διαφορετικούς όρους μπορείτε και να τους βάλετε στις σωστές κατηγορίες. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε διαφορετικά σύμβολα, μεγέθη και χρώματα.

Οι ομάδες (ή ίσως και όλη η τάξη σε μια ομαδική συζήτηση) σκέφτονται ποιες συσκευές μέσων επικοινωνίας θα ήθελαν να χρησιμοποιήσουν (βλ. φυλλάδιο: κάρτες σύντομης περιγραφής και παρουσίασης των συσκευών).

Αν αυτές οι προτάσεις αναπτυχθούν μέσα σε ομάδες, τα αποτελέσματα θα συγκεντρωθούν.
Σε μια συζήτηση σε ολομέλεια, θα τεθεί ξανά το θέμα της υπευθυνότητας:

- Τι ευθύνες έχει κάποιος που καταγράφει φωτογραφίες και ήχους;
- Τι σημαίνει προστασία προσωπικών δικαιωμάτων;
- Ποιον πρέπει να ρωτήσουμε ή να πληροφορήσουμε;

Η ενότητα 9 πρέπει να ολοκληρωθεί με αυτό το βήμα. Η εφαρμογή του επιλεγμένου θέματος θα γίνει ως μέρος του αναλυτικού προγράμματος του μαθήματος στο οποίο θα διδασκόταν εξαρχής.

Σχετικό υλικό για εκπαιδευτικούς

Ενότητα 9 - Φυλλάδιο δασκάλου 1: τα μέσα επικοινωνίας στις δημοκρατίες

Σε μια δημοκρατία, τα μέσα επικοινωνίας λειτουργούν υπέρ των ανθρώπων και της αλήθειας. Τα γεγονότα παρουσιάζονται αντικειμενικά και με σαφήνεια. Οι γνώμες και οι κριτικές σημειώνονται ρητά (π.χ. μέσα από έναν σαφή διαχωρισμό μεταξύ μηνύματος και σχολίου), όπως και οι πληροφορίες οι οποίες δεν βασίζονται σε γνωστά γεγονότα ή για τις οποίες μπορεί να γίνουν μόνο υποθέσεις.

Επιπλέον, η ποικιλία στα μέσα επικοινωνίας οδηγεί στην παροχή συμπληρωματικών πληροφοριών, αλλά και σε πιθανή διόρθωση της πηγής ενός μέσου από ένα άλλο. Έτσι, ο χρήστης του μέσου μπορεί να λαμβάνει πληροφορίες που έχουν ελεγχθεί και με αυτές να διαμορφώσει τις απόψεις του.

Αντιθέτως, σε μια δικτατορία, τα μέσα επικοινωνίας λειτουργούν προς όφελος της διοίκησης. Τα μέσα υποστηρίζουν την εξουσία και τις πολιτικές αυτών που διοικούν μέσω τεχνικών προπαγάνδας (όπως λογοκρισία, παραποίηση πληροφοριών, «δραματοποίηση» πληροφοριών κ.τ.λ.).

Το αντίθετο μπορεί, επίσης, να συμβαίνει. Μια ανάλυση των μέσων επικοινωνίας μπορεί να δείξει αν οι πολίτες μιας χώρας ζουν σε δημοκρατία ή όχι. Η ελευθερία του λόγου και του Τύπου είναι πρωταρχικής σημασίας σε μια δημοκρατία: χωρίς αυτά δεν υφίσταται δημοκρατία ή πλήρης απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επίσης, στο παρελθόν, τα μέσα επικοινωνίας οδήγησαν σε «επιτυχημένες ιστορίες» στον τομέα των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Πολλές φορές δημοσιεύσεις στον Τύπο, συνεντεύξεις στην τηλεόραση ή άλλα οπτικά μηνύματα οδήγησαν στην απελευθέρωση πολιτικών κρατουμένων, αλλά και αποστολή γραπτών μηνυμάτων από κινητά τηλέφωνα προειδοποίησε για επερχόμενες καταστροφές.

Επομένως, όλοι ανησυχούν όταν γίνεται συγχώνευση μέσων μαζικής επικοινωνίας σε μια δημοκρατία. Έτσι, όλα τα μέσα μεταδίδουν ένα περιστατικό με τον ίδιο τρόπο, παρόλο που μπορεί να υπάρχουν διαφορετικές απόψεις και κρίσεις για αυτό το γεγονός.

Χάρη στις διαμαρτυρίες και κριτικές δημοσιεύσεις κάποιων ατόμων, μπορεί να ανακτηθούν αντικειμενικές πληροφορίες και υπάρχει η πιθανότητα να αποφευχθεί μια πλεκτάνη συγκάλυψης από τα μέσα. Όμως, η πλειοψηφία των πολιτών έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί τα ενοποιημένα μέσα μαζικής ενημέρωσης των οποίων η επίδραση δεν θα πρέπει να υποτιμάται.

Τα μέσα έχουν ευθύνη για τις πληροφορίες που μεταδίδουν: μπορεί ένας δημοσιογράφος να είναι βέβαιος ότι αυτά που αναφέρει είναι αληθή; Υπάρχει κριτική στάση ή απλά θέλουν να είναι οι πρώτοι που θα αναφέρουν το «σκάνδαλο»;

Η χρήση των μέσων σημαίνει και άσκηση εξουσίας. Όταν κάποιος καταγράφει εικόνες, ήχους και τους δημοσιεύει πρέπει να το κάνει με μεγάλη υπευθυνότητα και πρέπει να γνωρίζει τη συνεισφορά του στη δημοκρατία.

Σχετικό υλικό για εκπαιδευτικούς

Ενότητα 9 - Φυλλάδιο δασκάλου 2: δουλεύοντας με την τηλεόραση

1. Γιατί τα παιδιά μαγεύονται από την TV;

Η τηλεόραση προσφέρει συνεχή εναλλαγή, χαλάρωση και περιπέτεια. Με το πάτημα ενός κουμπιού κάποιος έχει όλο τον κόσμο –πραγματικό ή φανταστικό- στα χέρια του, χωρίς καμία προσπάθεια σωματική ή συναισθηματική. Επειδή υπάρχει το τηλεχειριστηρίο και μυριάδες τηλεοπτικά προγράμματα, κάποιος μπορεί να κάνει ζάπινγκ από ένα συγκλονιστικό γεγονός σε ένα άλλο. Τα παιδιά συχνά ταυτίζονται με χαρακτήρες και προσωπικότητες από διάφορα τηλεοπτικά προγράμματα: χρησιμοποιούν την τηλεόραση για πληροφόρηση, αλλά και όταν δεν έχουν κάτι καλύτερο να κάνουν.

2. Πόσο χρόνο περνάνε τα παιδιά μπροστά στην τηλεόραση κάθε μέρα;

Στη δυτική Ευρώπη, τα παιδιά ηλικίας 3 ως 13 ετών βλέπουν τηλεόραση ημερησίως 90 λεπτά κατά μέσο όρο. Πράγματι, μόνο 60% των παιδιών θα έκλειναν μόνα τους την τηλεόραση. Η τηλεόραση είναι ανοιχτή και παίζει ακόμη και όταν τα παιδιά κάνουν άλλα πράγματα. Οι γονείς θα πρέπει να ορίσουν κάποιους κανόνες σχετικά με την τηλεόραση και με το τι παρακολουθούν τα παιδιά. Γενικά, συνιστάται να μη μένει ανοιχτή συνεχώς η τηλεόραση και τα παιδιά να βλέπουν κατάλληλα προγράμματα για την ηλικία τους, τα οποία να είναι σημαντικά και ενδιαφέροντα.

3. Υπάρχουν πολλά παιδιά τα οποία βλέπουν υπερβολικά «πολλή» τηλεόραση;

Οι αποκαλούμενοι «τηλεορασάκηδες» περνούν τον περισσότερο χρόνο τους μπροστά σε μια τηλεόραση παρά σε άλλες δραστηριότητες (σχολείο, παιχνίδια, συναντήσεις με φίλους κ.τ.λ.). Βέβαια, είναι λίγα τα παιδιά που εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία. Δεν είναι απαραίτητα πρόβλημα αν ένα παιδί μια μέρα δει περισσότερη τηλεόραση από ότι συνήθως. Το πρόβλημα προκύπτει, όμως όταν βλέπουν άσκοπα τηλεόραση ή όταν συμβαίνει κάτι άσχημο στο οικογενειακό πλαίσιο ή με το ίδιο το παιδί. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η τηλεόραση είναι διέξοδος από την πραγματικότητα.

4. Τι προτιμούν να παρακολουθούν τα παιδιά διαφορετικών ηλικιών;

Στα μικρά παιδιά, γενικά, αρέσει να παρακολουθούν προγράμματα από τα οποία μπορούν να μάθουν κάτι, κινούμενα σχέδια, παραμύθια και περιπέτειες. Στην ηλικία των 6, τα παιδιά αρχίζουν να ενδιαφέρονται για τους ρόλους των φύλων. Έτσι, τα αγόρια παρακολουθούν ταινίες δράσης στις οποίες ταυτίζονται με τους ήρωες, ενώ τα κορίτσια αγαπούν τα μουσικά προγράμματα και μια ποικιλία προγραμμάτων, όπως σειρές με κεντρικό θέμα την οικογένεια και τα ζώα. Περίπου στην ηλικία των 12, μουσικά βίντεο με τις πιο πρόσφατες επιτυχίες και σειρές που πραγματεύονται τη νεότητα και τον έρωτα έρχονται στο επίκεντρο. Σχεδόν όλα τα παιδιά παρακολουθούν τέτοιες σειρές αλλά σε αυτό το στάδιο ξεκινούν να παρακολουθούν και προγράμματα για ενηλίκους. Αυτή την περίοδο, πρέπει οι γονείς να φροντίζουν να γνωρίζουν το περιεχόμενο των προγραμμάτων αυτών, εκ των προτέρων, για την αποφυγή προγραμμάτων που δεν είναι κατάλληλα για παιδιά.

5. Ποιες είναι οι επιδράσεις της τηλεόρασης;

Η τηλεόραση μπορεί να είναι χαλαρωτική, αλλά μπορεί επίσης να κάνει τα παιδιά ευερέθιστα ή να τα «ξεσηκώνει». Αυτό συμβαίνει γιατί οι εικόνες εναλλάσσονται γρήγορα και υπάρχουν δυνατοί ήχοι, ειδικά στα κινούμενα σχέδια και στις σειρές δράσης. Κάποιες σειρές μεταφέρουν σκηνές από τον πραγματικό κόσμο, πώς μοιάζει και πώς λειτουργεί. Επιπλέον, η τηλεόραση επηρεάζει τα συναισθήματα των παιδιών, τα οποία στη χαρά, τον φόβο ή την επιθετικότητα αντιδρούν με τον ίδιο τρόπο όπως οι ενήλικες. Είναι σημαντικό να υπάρχουν υγιείς συγκρίσεις γιατί αλλιώς μπορεί να προκύψουν προβλήματα αν ένα παιδί παρακολουθεί προγράμματα ενός συγκεκριμένου είδους.

6. Ποια ενημερωτικά προγράμματα είναι καλά για τα παιδιά;

Τα περισσότερα κανάλια έχουν ειδικά προγράμματα για τα παιδιά τα οποία παρέχουν πληροφορίες και γνώσεις για τον κόσμο. Κάποια κανάλια, μάλιστα, έχουν ειδήσεις για παιδιά, που παρουσιάζονται με τρόπο κατανοητό για αυτά. Ακόμη, στις ειδήσεις για ενήλικες, οι οποίες εκπέμπονται μεσημεριανή ή απογευματινή ώρα, αποφεύγονται οι εικόνες που δεν είναι κατάλληλες για παιδιά. Παρόλα αυτά, οι ενήλικες θα πρέπει να είναι σε ετοιμότητα να εξηγούν στα παιδιά οτιδήποτε δεν καταλαβαίνουν.

7. Πόσο σημαντική είναι η τηλεόραση σε σχέση με τα υπόλοιπα μέσα;

Για τα μικρότερα παιδιά η τηλεόραση είναι το πιο διαδεδομένο μέσο. Με την πάροδο του χρόνου και άλλες μορφές μέσων γίνονται σημαντικές (CD, MP3, μουσικά βίντεο, διαδικτυακή τηλεόραση) αλλά η τηλεόραση παραμένει η βασική πηγή ενημέρωσης και συζήτησης.

Οι γονείς μικρών παιδιών πρέπει να φροντίζουν έτσι ώστε αυτά να έρχονται σε επαφή και με άλλα μέσα: η τηλεόραση προσφέρει χαλάρωση και γνώσεις για την επικαιρότητα· το ραδιόφωνο προσφέρει μουσική και μετάδοση κάποιων ειδήσεων· τα βιβλία εγείρουν τη φαντασία και βοηθούν στην ανάπτυξη των γλωσσικών ικανοτήτων· οι υπολογιστές και το διαδίκτυο συμβάλλουν ώστε τα παιδιά να είναι ανεξάρτητα στην αναζήτηση γνώσης/πληροφορίας και να επικοινωνούν με άλλους.

8. Πότε η τηλεόραση είναι καλή και πότε όχι;

Τα παιδιά που παρακολουθούν μια ποικιλία προγραμμάτων (ειδήσεις, εκπομπές με συζητήσεις, σειρές κ.τ.λ.) γνωρίζουν καλά την επικαιρότητα και γεγονότα από την καθημερινή ζωή. Η τηλεόραση, όμως, δεν ενδείκνυται για την επίλυση προβλημάτων. Όταν κάποιος έρχεται σε ρήξη με κάποιον άλλον, ή αναζητά τον καλύτερο τρόπο αντιμετώπισης μιας κατάστασης ή προσπαθεί να λύσει μια προβληματική κατάσταση, τα δεδομένα από μόνα τους δε βοηθάνε. Για αυτό το λόγο, η τηλεόραση δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να υποκαθιστά την εκπαίδευση από το σχολείο ή τους γονείς.

9. Είναι οι ενήλικες πρότυπα;

Ακόμη και τα μικρά παιδιά μιμούνται τους ενήλικες στη χρήση των μέσων επικοινωνίας. Αν οι ενήλικες διαβάζουν εφημερίδα, τότε τα παιδιά είναι πιο θετικά προσκείμενα στην ανάγνωση εφημερίδας. Αν οι ενήλικες περνούν πολύ χρόνο μπροστά στην τηλεόραση, τότε και τα παιδιά θα κάνουν το ίδιο. Για αυτό τον λόγο οι γονείς δεν πρέπει να παραπονούνται για τις συνήθειες αυτές, αλλά αντίθετα να δίνουν το καλό παράδειγμα. Δεν πρέπει να παρακολουθούν τηλεόραση άσκοπα, αλλά επιλεκτικά.

10. Πώς μπορούν οι γονείς να κάνουν τα παιδιά να παρακολουθούν τηλεόραση επιλεκτικά;

Οι γονείς δεν πρέπει να απαγορεύουν την τηλεόραση αλλά να παρακολουθούν μαζί με τα παιδιά και να τους εξηγούν γιατί κάποια προγράμματα είναι καλά και κάποια άλλα όχι. Επίσης, η τηλεόραση δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως επιβραύβευση ή ως τιμωρία. Είναι σημαντικό να υπάρχει ισορροπία. Τα παιδιά είναι καλό να έχουν αρκετό χρόνο για «πραγματικές» εμπειρίες- να περνούν χρόνο με τους φίλους τους, να παίζουν, να έρχονται σε επαφή με τη φύση, με την πόλη και να γνωρίζουν άλλα άτομα.